

20

ASIEDIEMENTU-LU ELECTORALE

D'IN 15/27 APRILIE

8028.aa.10
commentatu

1 - 3

de G. P. Bacaloglu

BUCCURESCI

Tipografia Cesar Bolliac, (Batiște), strada Polonă, N. 40.

1864.

BRITISH MUSEUM

BRITISH MUSEUM

Asiediamentu-lu electorale

Publicatu in Monitoriul de la ^{15/}₂₇ Aprilie.

Cândü a deschisü sesiunea 1860-61 a adunantiei legislative, Maria sea a rostitü urmatoriele insemnatorie cuvinte: „mäi este enco uä reformă la care in currëndü guvernulü meü va cere cooperatiunea D-vóstră. Acesta este reforma legii electorali, ca pr'intr'acesta adunarea sä fiä uä mäi deplină reprezentatiune a interesselorü țierrei.“

Așieđiämêntulü publicatü in Monitoriü este implinirea promissiunii rostite de Domnitoriü. Legea electorale cea nouă este unü actü politicü de cea mäi mare importanțiä nu numai in raporturile nóstre interioarie ci și in privința relațiunilorü nóstre cu puterile garanți. Ia câtă sö fiä cercetata, debättuta și commentata cu multa bágare de sémä; in sênulü adunantiei va intêmpina fără indouială uä oppositiune pré seriósă; nu ne indoimü însä, co simtimitale patriotice alle deputațiilorü vorü trece preste nisce considerațiuni secundarie in raportü cu drepturile și cu interesele intregiei națiunii și că se va

vota acéastă lege fundamentalé acceptată, cu atâta nerăbdare.

Amă otărîtă să commentămă acestă asieđiă-mântă ca să attragemă atenđiunea guvernului și a adunantici assupra difficultăđiloră ce presinta. Ca prefațiune a acestui commentariu fiă-ne iertatū a reproduce aci următoriulă articulū ce'lū amū publicatū in điarulă *Romānulū* din anulū 1861 la No. 68 din ⁹/₂₁ Martie.

Reforma electorale

Convențiunea din Paris a indiestrată Romania cu unŭ guvernŭ constituțiunale și represintativŭ. Acéstă formă de guvernŭ nu e noua pentru poporulŭ românŭ, fiindŭ-că ellŭ totŭ d'auna a avutŭ uă represintațiune mai multŭ séŭ mai puçinŭ completă, totŭ d'auna a avutŭ pe lângă capulŭ statulŭ unŭ corpŭ deliberativŭ, fără de care nu se indeplina nici una din affacerile mai importanți alle țierrei, fiindŭ-că ellŭ nici uă dată nu 'și a plecatŭ capulŭ sub puterea assolută a unŭi singurŭ omŭ, fără numai póte in timpurile nefericite alle dominațiunii străino.

Cu tóte acestea, forma introdusă prin convențiune differre de celle trecute nu numai intrŭ a sea organizațiune, ci ênsuși in respectulŭ drepturilorŭ ce s'aŭ recunoscutŭ nașinnii, și sub acestŭ punctŭ de vedere o putemŭ considera ca uă nouă formă care are nevoia d'a prinde rădăcină, cum amŭ ðice, d'a cresce și d'a se consolida in pământulŭ nostru, spre a adduce fructele sperate de redactoriŭi convențiŭi și atătŭ de multŭ dorite de tótă țiera.

Direptulŭ d'a lua parte la asiediarea legilorŭ este una din prerogativele celle mai improtanti și mai frumoșe alle unŭi poporii, cea mai invederată manifestare a suveranității sélle, cellŭ mai prețiosŭ din tóte drepturile politice și fără de care celle-l-

alte sunt minciunóse, incellătorie; nu e numai es-
pressiunea ci chiar basea libertăţilor poporului, şi
putemă affirma fără temere că unde lipsesce, acolo
poporul nu e liber; séu, decă bună-voiinţia şi ge-
nerositatea Domnitoriului i-a accordatú óre-carí li-
bertăţi, elle vorú fi efemere şi trecătorie, neavëndú
nici unú temeiu stabile şi nestrămutatú, aflându-se
cu totul in puterea acelluia care le a concessú şi
care e liberú a le lua inapoí cândú va voi. Şi
intr'adevérú, acesta a fostú sórtea tutorú constitu-
ţiunilorú dăruite (octroyées).

Déca amú şisú, că participarea la legislaţiune
este basea şi espressiunea libertăţii politice, cuvên-
tulú e co ia se manifesta mai cu deosebire in doue
chipuri: pre de uă parte, cându poporul ia, ell' en-
susi seu pr'in represintanti-i sei uă mare parte la guver-
nú, la direcţiunea affacerilorú publice, şi allú douilea,
cândú acţiunea guvernului assupra particularilorú
este câtú se póte mai mică, mai puçina. In privin-
ţia participării la guvernú s'a asieđiatú uă limită a
căriiia meritu nu ne propunemú a'lú discuta aci: s'a
distingú puterea legislativă de cea essecutivă reser-
vându-se cea d'anteiu naţiunii intrégé in conlucrare
cu ceia ce se numesce mai speciale guvernú, acestú
din urmă avëndú singurú puterea essecutivă; érá
pentru-co libertatea particularilorú să nu fiă câtú-si
de puçinú impedicată de influinţia guvernului in-
tru câtú acéstu influinţia nu se justifica prin inte-
ressele mai inaltú şi mai generale allú întregei so-
cietăţi, cată să se lasse particularilorú séu corpora-
ţiunilorú locali tótá libertatea de acţiune in or-ce
nu i privesce de câtú pre d'ensú, şi acesta este ceia

de Anglii numescu mai particularie *self-Gouvernement*.

Drepturile politice, de și foarte frumoase și prețioase in sine n'aũ încă uã adevãratã insemnãtate de câtũ numai pentru-cã servescũ de scutũ allũ drepturilorũ civili, precum acesta se invedereã prin însu-și scopulũ societãții, se lãmuresce și mai bine printr-acestã considerațiune, cã nimeniũ êncã nu i-a venitã in gëndũ sã le rechiamã, sã le essercitã intr'unũ statũ unde n'are nici unũ interesse civile: Intr'uã țiarã cu care n'amũ a face de locũ, unde nu me lega nici unũ interesse pecnniariũ seũ de familie, unde petrecũ numai câte-va ðille ca cãlletoriũ, ce mi passã ca sã pretindũ a lua parte la a ieĩ legiferire, or-cãtũ de frumosũ și de onorabile arũ fi acesta pentru mine? Este dërã și remãne adevãratũ, cã drepturile politice 'și aũ sorgintea importanții lorũ in chiarũ drepturile civile pre cari sunt chiãmate a le protege și a le appera. Dërã apoi attunci catã ca celle d'anteiũ sã fiã in armonia cu celle d'allũ douilea.

Sistema electorale așia precum a fostũ organizata prin convențiunea din Paris, are direptũ base unũ censũ electorale foarte mare, allegãtoriĩ primariĩ catã se aibã unũ venitũ fundaniũ de una sutã ducãți; allegãtoriĩ direcți din districte, 1000 ducãți venitũ, erã cei din orașie 6000 ducãți capitale, cari adducũ unũ venitũ de 600 ducãți cellũ puçinũ. Acestũ censũ departedie in districte pre toți acei allũ cãrorũ venitũ nu se urca la 100, adecã mai anteiũ pre toți tierrani cari nu sunt proprietariĩ precum și pre toți arindașii or-care ar fi summa arindii ce plãtescũ și prin urmare averea lorũ; și allũ douilea pre aceia cari aũ unũ venitũ mai puçinũ de 100

ducați. **Massa** acestor două classi de cetățieni formedia pôte patru din din cinci părți din tótă populațiunea rurale, de nu și mai mult. — In orașie acei ce nu potû dovedi că aũ unũ capitale de 6000 ducați sunt assemelipsiti de dreptu-lũ de allegetoriũ, prin urmare toți proprietarii cei mici, neguțiatorii și industrialii, funcționarii politici, corpurile așa numite inventiate; intr'unũ cuvântũ, nu numai individele cari din cauza neaverii și a miseriei se presupune că n'aũ calitățile cerute spre a fi cetățieni activi, ci chiarũ cei mai capabili nu se potû bucura de cellũ mai scumpũ dreptũ de cetățiania. Summa acestorũ persóne cari locuindũ in orașie facũ parte din ștatalũ României fără a puté lua parte la allegerea deputaților, de vomũ admite că se urca assemine la patru din cinci părți a populațiunii orașielorũ credemũ că nu greșimũ, ou tóte ca lipsindu-ne date statistice despre averile din țierra, nu putemũ determina nici măcaru approssimativu rapportul intre cei ce aũ dreptulũ d'a fi allegetorii primarii seũ direcți, atátũ in orașie câtũ și in districte, și intre cei lipsiti. Deco amu cunosce listele electorali comparându numeru-lu allegetorii-loru in scrisi cu integ'a populațiune a tierre-i si scadiendu parte-a femeiesca, copii și unu numeru datu de alti necapabili cari urmedia se fia esclusi dupo ver-ce lege electorale fia cot de liberale, amu puté lesne determina cerutu-lu rapportu; departe fiindũ enso de tierra și de mai multi anni, suntemu redusi a face uumai nisce hypotheses, cari cu tote aceste-a credemu co de voru fi gresite, precum nu incape indouielã, voru accusa mai multu moderatiune-a calcule-loru nostre, de cot non spiritu de essagerare si de partinire. Remâne

déra ca cei d'in tierra ocupându-se seriosu cu oc-
tiune-a in articulu de facia trattata, so constate a:
cota parte d'in poporutiune-a àmbe-loru Principa-
te care aru fi fostu capabile dupo date-le ratiuni-i
se afla ésta-di inlaturate in virtute-a dispuseciunilor con-
ventiuni-i d'in Paris. D'in celle mai sus arrettate enso pu-
temu cellu puçinu so tragemu nă conclusiune care nu ni
se va contesta, co adeco multu mai multu de giu-
metate-a barbatu-loru capabili sunt éstà-çi depertati
de cellū mai sacru direptu politicu; multu mai multu
de giu-metate-a cetatiăniilorū cari aru fi trebuitu so
se buccura de direpturi-le depline alle cetatiănie-i;
prin urmare peste siepte d'in optu părți d'in totă
poporațiune-a n'au ésta-di represintantī in camera,
s'au indepertatu, s'au relegatu de controlu-lu lucră-
rilorū publice, de desbattere-a interese-loru lorū na-
țiunnali și pecuniarie, s'au dechiaratu in stare de
minoritate politica și s'au pusu sub tutel-a unei părți
forte mice d'in concetatiăni-i lorū.

Trecēndu acūm la cei ce potū fi alleși, vomu
face mai anteiu acelle-a-și osservatiuni, acelle-a-și
critice ca și in privinți-a allegetorii-lorū. Nepos-
siune-a număi d'unu venitu de 400 ducați inhide
porti-le adunantie i generali barbutu-lu cellū mai
luminatū, cellū mai onestū, cellū mai capabile, cel-
lū mai bunu patriotū care și a sacrificatu avere-a,
și a periclitatu vivetia pentru binele tierre-i; și
omu-lu cellu mai corruptu care a moscenitu venitulū
cerutu, carturariulu care 'lu a castigatu in cărti,
fucțiunnariulu publica care a furatu și nu i s'a
pututu dovedi furiulu lui, potu șiedé in supre-
mu-lu consiliulū allu natiuni-i, unde se desbattū cel-
le mai grave interese alle iei, intr'alle cărui-a mănē

se pote afla într'unu momentu datu sorte-a intregi-
tierri!

Revenim acum pentru puçinu la allegatorii: cel-
loru directi d'in districte li se cere unu venitu fun-
ciariu de 1000 ducaçi, érá cellorú d'in oraşe 600
ducaçi cellú puçinú; de la eligibili nu se cere decât
numai unú venitú de 400 ducaçi. Décá messura ca-
pacitáçi-í politice este censulú electorale, cei-a cepa-
re a fi sistema legii sub care ne aflámú apoi atunci
legea cere uá mai mare capacitate de la allegato-
rii de cât de la aleşi. Déca redactorii-lorú conven-
ţiunii li s'a părutú de lipse a impune alegatorii-lorú
óre-carí condiţiuni restrictive pentru ca se conserve
mai salve drepturile proprietarilorú, cu atât mai grele
arú fi trebuitú să fie condiţiunile de eligibilitate, pen-
tru-co de la deputaçii aleşi depindú şi mai multú
interesele proprietarilorú şi alle classilorú avute mai
in genere; aşia dérâ suppuindu-í unui censú mai micú
de cât pre allegatorii saú depártatú in locú d'a aj-
junge la a lorú tinta. Décá aú consideratú censulú
ca uá messurá a capacitáçi şi a luminelorú necessa-
rie pentru esserciñlú unui direptú politicú atât de
importante, apoi atunci aú caditú într'ua contradic-
ţiune invederatá, pentru cá aú cerutú uá capacitate
mai micá de la aceia cari aú so esserciteđe unú di-
reptú mai mare. Décá aú scadiutu censulu pentru e-
ligibili spre a inlesni allegerea ómenilorú capabili,
pre de uá parte n'aú făcutú nimicú, fiindú-co ade-
veratele capacitáçi sunt escluse in principiú şi fórá
ajjutoriulú venitulu de 400 ducaçi, érá pre de altá
parte aú lepádatú, aú datú chiarú uá palmá princi-
piulu pe careaú aşiedatú sistem'a electorale, recuu-

noscându co censulū nū e de ajjuncū spre a trāmit-
te in Camera pre ómenii de cari are lipse terra.

Intr'ua terra a caria essemplu ne servesce adesea de modelū, de multe orī cu dreptū cuvēntū, de multe orī enso reu și fora calle, in Francia, dreptulū d'a fi allegetoriū seū allesū a fostū assemine subordinatū, in celle mai multe constituțiuni de la 1789 incóce, unū censu electorale. Luāndū aici aminte nū mai de constituțiunile de la 1814 și 1830 cari introdussesserā unū regimine constituțiionale analogicū cu allū nostru de acum, vedemū că după cart'a dela 1814 era allegetoriū pentru numirea deputaților a cell'a care plâtea uā contribuțiune directa de 300 franci; érá pentru ca să fie cine-va allesū se cerea uā contribuțiune de 1000 franci, cu óre-cari mice esceptiuni. Constituțiunea de la 1830 a scadiutū censulū allegetorii-loru la 200 franci, pre allū eligibili-loru la 500 franci. De vomu socoti co contribuțiune-a se urca numai la $\frac{5}{100}$ d'in venitu, gassimu cifrele 6000 fr. si 20000 fr. corrispundietorie la anteiulu guverniiu constitutionale allu Francie-i, de 4000 si de 10000 fr. pentru regatu-lu de la 1830. Aceste cifre allaturate cu censu-lu nostru s'aru paré co'lu justifica cu prisosu, déra nu e asia: coci pre de ua parte, allegetori-i directi ai nostri cata se aiba unu venitu de 1000 ducati cari facu 12000 fr., adeco de done orī censu-lu allegetorii-loru d'in timpu-lu prime-i restauratiuni cându Ludovicu allu XIII^{le-a} a intratu in Paris purtatu pre baionete-le straini-loru, cându concessiune-a unei constituiuni a trebuitu so fia, ca so dicu asia, dictata de ensu-si invingetorii rege-lui gelosu de absolutismu-lu trecutu-lui; si este cellu puçinu.

de trei ori mai mare decot cellu de la 1830; pe de alta parte, chiaru de n'aru fi fostu mai mare iu sum'a lut espressa, totu era so fia relativu, pentru-co avuti-a Francie-i unde pe fia-care annu se face ua économie de 6 miliarde franci apprope, unde pr'in urmare capitalu-lu natiunale se immultiesce pe annu cu acea summa, ne se pote pune in comparatiune cu saraci-a tierre-i nostre; si de vomu suppune co Franci'-a este numai de 5 ori mai avuta decot tierr'-a romanesca, ne vomu incredintia in definitivu co censulu electoralu allu nostru este de 10 ori mai mare decot allu Francie-i de la 1814 si de 15 ori mai mare decot allu monarchie-i de la 1830. Dupo aceste rezultate, cari de si approssimative, remànu enso fora indouie la d'incoci de adevèru, or-ce critica, or-ee-reflessiune e de prissosu, or-ce Romànu de buna credintia va condemna censu-lù nostru.

So ne aruncàmù vederi-le acum assupre unui altu statu constitutiunale, pentru-co deco amu intrebatu uadata constitutiune-a francesa, cum so nu consultàmù si pre cea angla la care visedia toti constitutiunalisti-i? Actu-lu de reformatiune de la 1832 recunnosce direptu-lu d'a fi allegetoriu in districte (*countries*) mai anteu acelloru proprietarii cari in timpu-lu actului possedeau unu venitù funciaru de 40 sielingi, seu ver-o 135 lei; allu 2^{le-a} proprietariiloru liberi (*free-holders*) cari au devenitu proprietarii in urma promulgàri-i acei legi si coloni-loru (*copy-holders*) cu unu venitu funciaru de 10 lire sterlingi seu apprope 700 lei; allu 3^{le-a}, arindasi-loru pe unu termenu de 60 de anni, assemine si arindasi-loru pe unu termenu de 20 anni seu fora termenu pre-

fissu (tenats ut will) deco venitu-lu moșie-i se urca la 50 livre sterlingi seu 3400 lei. In orasie si tirguri, de vomu lassa la ua parte ore-cari drepturi speciali cari s'au conservatu pentru-co vinu din vechime, este allegetoriu or-ce proprietariu de casa are unu venitu annuale de 10 livre.

Estu-feliu într'ua tierra de trei ori mai avuta de cât Franci'-a censulu electorale este și mai scadintu și de vomu compara pre allu nostru cu alle anglie-i ne vomu sparia in adeveru de enormitate-a-i si ne vomu incredintia pr'ntr'acestu essemplu cât de departe suntemu d'a avé ua represintatiune adeveratu natiunale. Sistema nostra electorale considerata d'in punctu-lu de vedere allu censu-lui sub care o essaminămu acum. nu e numă nedirepta, ci chiaru assurda, pentru-co dupo cum veduramu lipsesce de dreptu-lu d'a fi represintati in adunare-a natiunale siepte d'in optu părți a popora-tiuni-i române (se mai pote vorbi atunci de aduna-*nantia natiunale?*) pe cându pe de alta parte pr'in combinare-a diverse-loru selle dispuseciuni se invederedia seu co n'a nemeritu scopu-lu la care a tinsu or-co 'și a negatu ensu-si fundamntu-lu seu.

Ce se face cu acesta sistema art. 46 allu con-ventiuni-i in care stă, dupo auguste-le cuvinte a M. S., totu fiitoriu natiunale si sociale allu Patrie-i? "cum este cu putintă se se puna in lucrare sinceru pe cându se afla in sinu-lu Patrie-i unu germine de discordia, distinctiune-a, despartire-a| poporului in done classi, in avuti si in saraci, cu drepturi deossebite, d'in cari una are tota putere-a d'a appesa pre cea-lalta pene unde va voi? cum se va realisa egalitate-a innainte-a legi-i a tutoru Romani-loru, prescrisa de

acellu-a-și art. 46 pre cõt timpu ua classe privile-
giata are numai ia dreptu-lu si putere-a d'a face le-
gi caror'-a cata so se supuna cei desmosceniti? a-
cesta egalitate nu e ua nalucire, treca-mi-se cuven-
tu-lu, innainte-a privilegiu-lui avuti-lorũ? Si so nu
vinã so mi' spuna cine-va co ésta-di in tierra nu mãi
avemu privilegie, pentru-co le a suppressu totu acellu
art. 46; mai avemũ enco unu care este enso de aj-
junsu spre a puté da nascere si la alte-le, pre cum
aquesta s'a vedutu in Erancia, de essemplu candu in
annu-lu 1826 s'au creatu majorate-le cu tote co funda-
mentu-lu legi-i civili francese era si este egalitate-a
scrisa in capu-lu constitutiuni-i de la 1814, si cine
ua data a calcatu ua prescriptiune de lege, fiindu-co a
avutu putere s'o faca, nu scimu de nu va mãi calca
mãne alta. Art. 46 vorbesce de egalitate civile, mi
se va respunde, si dreptu lu d'a allege seu d'a fi
allegetoriu este unũ dreptu politicu. Asia e noi en
so nu numai co amu puté intreba de ce ore numai
ua classe de cetatiani so se buccure de cellu mãi
mare dreptu politicu, era cei-l-alti nu; déra mai vomu
face urmãtori'a intrebare la care partisani-i sisteme-i
electorali de acum de voru mai fi, credemu co se
voru feri d'a respunde: cându drepturi-le politice
celle mai importanti, acelle-a cari dã putere-a d'a
pune legi si chiaru d'a modifica constitutiune-a —
fericit-a allegere a unui singuru domnu proba. cei-a
ce spunu — sunt concentrate numai intr'ua mãna de
omeni, ce garantia putemu avé co ici voru respecta
drepturi-le, fia-chiaru civili, alle concetatiani-loru
cari drepturi pr'in egaletate-a cu alle loru nu i lasse
in pace so dorma amenintiandu-i purure-a cu egali-

tate-a politica pe fitoriu? In nisce asemenea impre-
giurari nu e de temutu ca nu cum-va cei privile-
giati so si intinda alle lorü prerogative si in ordine
a civile, pe de ua parte pentru-ca so dé ua mai mare
intindere drepturi-loru loru de faća, și pre de alta
parte spre a departa mai multu de la d'ensi-i classi-
le inferiorie, spre a pune ua mai mare distantia între
d'ensi i si aceste-a? Nu trebuiesce ne tememu
noi de una ca acesta cu atotu mai multu cunen-
tu, cu cât majoritatea persónelorü cari sunt in
stare să respundă sensului cerutu sunt chiarü aceia
cãrora prin art. 46 allü convențiunii li s'aü Inatü
celle-l-alte privilegie de cari se buccuraü pênê mai
de unã-đi? La noi classea de midiuocu nu e nici
destulü de puterica, nici destulü de avutã ca să finã
balanția influințielorü unilaterali a acellora cari s'ar
incerca pôte să adducã inãpoi starea lucrurilor de
mai 'nainte; prin urmare, cu atât mai mare este
pericolul nemicindu-se chiarü egalitatea civile. De
aceia nu e de mirare decât toți aü simtitü necessita-
tee unei reforme electoralı, opiniunea publicã s'a pro-
nunciatü deja in sensulü acesta; M. S. in discursulü
cu care a deschisü camera din Buccuresci, a confir-
matü pärerea generale și a datü speranție legitime
că adãstãrile națiunii nu vorü intardia d'a se impli-
ni; „mai este uã reformã, đise M. S., la care in
„currëndü guvernulü meü va cere cooperãțiunea D-
„vostre acêsta este reforma legiü electoralı, ca printr'a-
„cêsta adunarea să fiiã uã mai deplinã representați-
„unea interesselorü țerrei.“ Cuvintele M. Sëlle nu
numai că ne promittü in currendu reformã atot de
multa dorita, ci arretta chiarü in ce sensu are să

se facă. Trebuie ca legea cea nouă să de elec-
țiunii o base mai largă, ca print'acésta adunarea
să fiă oă mai deplină represintațiune a interesselor
țerrei. Sperăm d'era că și onor. adunarea ce se va
convoca eși va aduce aminte de cuvintele M. Sélle;
și applaudându spiritului publică care lea provocat,
va imbrăcișa cu căldura proiectuluă guvernuluă, e-
mendându de va fi de lipse intr'ună sensă și mai
liberale, pentru că se cuvine ca or-ce mēssurā libe-
rale și națiionale că nu purceda numai de la guver-
niū, d'era și de la națiune seū de la represintați iei.

Nu cunnōscemū proiectuluă guvernuluă; nu putemă
sci cari vorū fi disposiunile fiitoriei adunatie gene-
rali ne e asemine necunnoscute basea care se va
propune pentru noua lege electorale. Déca ne arū
fi enso și noe iertatū a ne da părerea nōstră, cu
tote co n'avemu pretensiunea nici d'a fi legiutorii
țierrei romānesci, nici d'a da consilie guvernuluă
seū adunației, și fără d'a lega cotu-și de puçinū res-
ponsabilitatea acestui țiaru, amū propune și estă-đi
precum amū propusū la 1848 (1) votuluă universale
temperatū pr'intr'oa indouită, seū chiarū intreita al-
legere.(2) Sistema acésta nu numai că arū da oă
deplină mulțiamire cerintie-loru ecității, recunoscend
tutu-lorū Romēnilorū dreptulu de cetatianie activa
d'era enco arū avé avantagiuluă d'a trāmitte in ca-

---

(1) Intr'unū articlu pre care D. Bolintinēnu ne a făcut onore-a ālu recl-
ama in termeni espresi pentru Poporu-lu suverenu.

(2) aci redacțiunea a făcutu următorii nota:

Este de prissosu, credemu, a mai spune, ca noi amu fertu si suntemu in
contra voturilor indouite si mai cu sema intreite. Noi ceremu votu-lū direptu
pentru toti coti sciu scie si ceti si platescu na contributiune allu cării-a massi-
ma se fia trei galbeni not. redact.

mera pre ómenii ceî mai capabili și mai demni a. repesinta națiunec, deschidându porțile adunanției la toți fără deosebire și remanêndu că națiunea se allega pre ceî mai demni. Acêstă ideia enso credemu că in cercustările de éstăđi nu va fi primita, și de aceia dorimu ca de se va manșiné censulú e-lector. le, să se scadă cât se va puté mai multú, ca so póte lua parte la allegerí ua mai mare parte din locuitorii țereî; și pre lunga acesta să se dé capacitașilorú drepturile d'a fi allegătoriî séu allesi fără nici uă condișione de censú.

In fine. în loculú venituluî, amú propune să se priméscă mai bine dreptú mēssura a capacitașii poli-tice contribușionea ce platesce fie-care Romănu in comunea unde și essercitēđă dreptulú seú, Astú fe-liú credemu că arú puté propasi țerra gradatú spre deplina desvoltare a institușionilorú cu cari a fostú dotate și cpre realizarea legitimeșor ieî dorinte.

Éră publiculú ce va face articuluî de facie, êllú rugămú să fie indulginte avēndú in vedere co sun-temú departe de țerra și că prin urmare nu putemú cunnósce cu dé amenuntu totú ceia-ce arú puté să aibă rapportu cu cestiunea nóstră; êllú rugămú să bine-voéscă a considera mai multă buna voinșia de cot oper'-a, si articlu-lu nostru mai multu ca unu stimulu pentru alti mai capabili si mai competinti decot ca ultimu-lu cuventu iutr'ua cestiune atot de dificicile si asià de importante.

Paris, 16 februaria 1861.

G. P. Bacaloglu.

Éstă-di candu proiectulŭ guvernulŭ tinde da ua sanctiune legislativa opiniuni-loru emisse in sus-citatu-la artichu, ne credemu fericiți d'a puté analiza ca lege cei-a ce atunci a fostu numai uă opiniune individuale. Neapperatu ca in acesta lucrare vomu fi adesea conduși a approba proiectulu seu a i critica differitele dispuseciuni. Si approbațiunea enso si desapropațiunea o vomu face cu acea independintia de opiniune care este necessaria spre descoperirea adevverulŭ, si care se cuvine a se pădi la desbatterea unoru assemine cestiuni.

Principiulŭ legii este co totu Românulu care platesce 48 lei dare cotre statu in comunele rurali, 80 lei in celle urbane de la 3000-15000 locuitorii și 110 lei in acelle-dă la 15000 in sus este alegătoriu primariu. Listele aeestoru-a sunt totu acelle-ași ca si pentru allegetorii comunali.

Votulu nu este universale, coci conditiunea censului esclude, in communele urbane, pre toti acei-a cari ne avendu proprietăti imobiliare nu voru fi suppusi la plata impositului funciariu. Contributiunea de lei 48 care se cere de la allegetorii comuneloru rurali represinta darea personale si pentru siosele; pr'in urmare, acesta categorie nu are nevoia a fi compusa de proprietarii, si nu vedemu pentru care cuventu s'a facutu ua assemine restrictiune in privintia celloru d'in orasie. Décotierranii sunt capabili a votă chiaru pr'intr'acesta co sunt Români si platescu ua contributiune personale, cum so nu fia totu asià si pentru orasianii cari in genere sunt mai innaintati decot cei de pr'in sate? Este adevveratu co orasianii au ua compensatiune; fiindu mai avuti decot tierranii

ei voru puté figurá între allegetorii directi de voru plati numai patru galbeni dare cotre Statu. Dera si acesta nu este na compensatiune pe deplinu, fiinduco de la allegetorii directi se cere so scie a ceti si a scrie.

Allegetorii se impartu in primarii si in directi, asiá déra avemu unu votu cu doue grade. Scimu pré bine co allegerile gradate au fostu criticate de unii publicisti insemnati. Cunoscemu opiniunea lui *Benjamin Constant* care a disu(1) co numai atunci Francia se va buccurá de bine-facerile guvernului represintativu, candu va adoptá electiunile directe. Cu tote acestea ne amu puturu convinge de rezultatele unoru assemine allegeri pr'in ua de apprope essaminare chiaru intr'ua tierra mare si luminata unde e primitu acestu principiu, si acellu resultatu pratticune a confirmatu si mai multu in ideia nostra. Candu e vorba ca mai multe mii de omeni co allega cu majoritatea voturiloru unu numeru ore-care de deputati, écca ce se intemple: ca so nu se perdia voturile dându-se la mai multi incot so nu se pota formá majoritate, allegetorii cei mai influinti, cei mai activi propunulista candidatiloru facuta gata, apoi indemna pre ceil'alti so votedie, si acesti-a necunnoscendu celle mai de multe ori pre altu seu temendu-se de nereussita pr'in neunirea majoritáti, facu ceia ce i invetia agitatorii. Acumu ceia ce se intempla mai adesse-a in asseminea impregiurári, este influintiarea allegeriloru de cotre guvernii, seu de cotre unu partitu putericu, cum buna-ora sunt preotii in Francia. Cându neso alle-

geră deputatiloru se face de cotre unu numeru mai restransu acestu inconveniinte dispare si ecco pentru-ce: allegetorii primarii in numeru marginitu (de la 50 pene la 100 dupo articlulu 9) allegu pre unu allegetoriu directu; fiindu pucini la numeru se potu intiellege lesne intre ei, si imfluintiarea straina este cu atot mai anevoia cu cot ei totu de una voru allege pre unulu din ai loru, cu alte cuvinte pre unu omu pe care 'lu cunuoscu, in care au incredere, pe care nu e nevoie ca so 'lu impuna cineva, si de la care cu forte mare anevointia se voru departa voturile allegetoriiloru. Acum allegetorii directii ce voru iesi d'in urna voru fi omenii cei mai luminati si mai capabili d'intre allegetorii primarii; totu de ua data ei voru avé si ua puseciune mai indipendinte, si de aceia ver-ce influintia straina va petrunde mai anevoie in collegiele loru decot in massa allegetoriiloru.

Ua mai mare independinția a allegeriloru este resultatulu votulu gradatu. Sciu co partisanii votulu directu imi voru respunde co acesta independinția este illusoria, co d'in contra tocmai collegiele allegetoriiloru directi voru fi mai supuse la felieri de influinție și de pressiuni fiind-co cu cot numerulu votantiloru va fi mai micu, cu atot e mai lesne d'a indirepta votulu dupo placu. Responsulū e lesne: deco este lesne a indirepta votulu allegetoriiloru directi dupo placu pentru-co sunt pucini la numeru, este și mai lesne a essercita manopere ilegali pe lunga ua massa de allegetorii neluminati si avendu a se pronuntia assupra unui nume de care n'au auditu de cândū sunt. Deco amu avé a face cu unu poporu luminatu, dedatū cu vivetia politica, deprinsu

cu agitatiunile partiteloru si avendu destula maturitate de judecata pr'intr'ua mai indelunga speriintia, asiu cere și ieu votulu universale și dreptu. D'ua cam-data enso me impacu mai bine cu votulu indonitu.

S'a mai facutu ua objectiune puterica contra votului gradat pe care nu o potu trece cu tacere. Deputatii alleși de cotre allegetorii directi nu mai represinta cu fidelitate opiniunea allegetoriilor primarii; se pote chiaru intemplan ca cei directi so allega pre nisce deputati pre cari nu i aru fi allesu nici ua data cei primarii, intr'unu cuventu deputații iesiti dupo ua indouita allegere nu mai sunt adeveratii mandatarii ai allegetoriloru. Objectiunea nu mi se pare atot de temeimică pre cot se crede de cotre cei ce o facu. Déco este adeveratū co allegătorii directi sunt mandatarii ai cellorū primarii, și acesta cată so fiă așia, căci altufeliū nici deputații alleși de dreptū n'arū fi mandatarii cellorū ce i aū allesū, apoī urmedia so'și implinesca mandatulū dupo spiritulu acelloru-a ce i aū commissu, adeco so allega pre acellu deputatū pre care 'lu aru fi allesu committintii loru de 'lu aru fi numitu de dreptu. In faptu se pote intemplă so urmeđie altufeliū; dera in faptu se pote intemplă ca shiaru unu deputatū allesu de dreptu so se conducă in camera cu totulu altufeliu de cum au intiellesu si au asceptatu allegetorii: sei.

Capacitatea allegetoriilor primarii

Capacitatea este aceea-și ca și pentru allegereile consiliilor comunali. Allegetorii cată.

1. So fiă Români. Strainii cari au capetata impamentenirea cea mică sut esclusi; allegera deputaților este una d'in celle mai insemnate prerogative politice a unui poporu, si unu assemine dreptu nu se pote conferii usioriu unui străinnu de și impamentenitu, cu tót acestea deco străinului i s'a accordatu naturalisatiunea cea mare, nu incape indouieia co pote fi allegetoriu de ora ce pote fi allesu chiaru deputatu (art. 8. I).

2. So aibă etatea de 23 anni impliniti.

3. So plătescă ua contribuțiune directa cotre statu (contributiunile platite contre communa nu se tinu in sema pentru censulu electorale) in proporținea urmatoria:

In cmmunele rurali de lei 48, in celle urbane de le 3000-150000 locuitorii, lei 80.

In acellea de la 15000 locuitorii in sus de lei 110. séu so fia patentarii pêně la a 5-a classe inclusiv.

Direptulu ce da patentă largesce numerulu allegetoriilor primarii d'in orașie cari altufeliu aru fi esclusi de n'aru avé proprietăți ca so plătescă unu impositu funciariu, și cu chipulu acesta votulu devine apprope un'versale.

Censulu stabilitu in projectu este asia de scandinavu și contribuțiunea care i servește de messurașia de in genere se plătește in cot censulū n'are de locū acellū caracteriū odiosū de esclivismu ce avea dupo annessa conventiunii seū dupe constituiunile franceze de la 1814 și 1830. Uă dispuseciune prē favorabile a proiectulū de facia si care confirma celle propuse de noi sunt acum tocmai trei anni, este substituirea contributiunii in loculū venitului ca base a censului

4. So fia domiciliati in communa cu siese luni innainte. Condițiunea domiciliului s'a gassitu de trebuința mai cu sema pentru este doue cuvinte: pe de ua parte este ua garantia de moralitatea allegetoriului, și pre de alta i este de lipse unū timpu ore-cara ca so cunnosca interesele si chiaru pre omeniū communei si pr'in urmare pentru ca so pota a 'si da votulū in cunnoscintia de cauza.

Domiciliulu politicu allu fia-cărui Românu este in cercuscriptiunea electorale unde 'si are domiciliulu reale; cu tote acestea ellu illu va putē transferri in or-care alta cercuscriptiune unde aru plati ua contributiune directa, sub condițiune numai a face dechiaratiunea sea cu siese luni innaintea formării liste loru electorali atot la Prefectura districtului in care se afla allu seu domiciliu politicu actuale cot si la aceia unde il'lu muta (art. 10).

Asia déra domiciliulu politicu se confunda cu cellu reale. Nescine nu 'si pote allege unu altu domiciliu politicu decot numai de va implini aceste doue condițiuni:

a. De va face indouita dechiaratiune prevedin-
in art. 10.

b. De va plati ua contributiune directa in com-
muna unde voiesce a'lu transferri. Ce are so se in-
temple deco unu allegetoriu a facutu numai una d'in
prescrisele doue dechiaratiuni? aci cata so distingem
De va fi dechiaratu nu maĩ la Prefectura domiciliu-
lui seũ reale co voiesce a 'si tranferri domiciliulu seũ
politicu fora so faca ua assemene dechiaratiune si la
Prefectura cea noue, perde dreptulu d'a fi trecutu in
listele electorali; perderea enso se pote repara in-
annulu urmatoriu, listele fiindu annuali conform ar-
ticlului 5. Era deco a facutu dechiaratiune numai
la Prefectura cea noua atunci pote so fia trecutu in
doue liste si cade sub penalitatea art. 23 allu legiĩ.
So osservãmu cò legea a edictatu indeossebitu pena-
litate pentru simplulu faptu de indouita inscriere si
alta pentru votu-lu datu in acelle conditiuni.

Domiciliulu fia-cãrui Romanu se afia in cercu-
scriptiunea electorele unde 'si are pre cellu reale.
Asia dera nu'lũ are in tota communa, si allegeto-
riulu d'intr'ua cercuscriptine nu pote vota in alta
cercuscriptiune a acelleia-si commune. Acesta osser-
vatiune esi gassesce applicatiunea in casulũ preve-
dĩntu pr'in ultima alinea a art. 9.

Unde are so votedie allegetoriulu care are case,
magazine, fabrice etc. in maĩ multe cercuscriptiunĩ?
Neapperatũ, acolo unde 'si are asiedimentulu princi-
pale.

Domiciliulu cercuscriptiunĩ urmedia a fi determi-
natu dupo situatiunea cea d'in momentulu cândũ se
alcatuescu listele secțiunilorũ.

Dechiaratiunea de stramutare cata so ofaca allegetoriulū cusiese luni innaintea formării listelorū, in care termenul ieū credū co se cuprinde si celle trei septemāni accordate de art. 6 pentru pornirea re-chiamatiunilor. Cu chipulū acestu-a dechiaratiunile facute cu siese luni innainte d'a resuffla terminulu de trei septemāni dupo publicarea listelorū este valida si cata so fia tinuta in sema. Solutiunea ce damu aci nu numai co este favorabile allegetoriilor si de aceia urmedia so fia adoptate, ci este enco intemeiata pe testulu legii. Coci pe de ua parte art. 10 dice innaintea *formării* listelorū, era pe de alta art. 5 califica listele celle d'anteiu cari se publica in cea d'anteiu dumineca a lunii Ianuaru de *provisorie* si art. 6 lamuresce co listele se incheie *definitivu* dupo espirarea termenulu de trei septemāni si dupo ce prefectulu va otari assupre totoru re-chiamatiunilor; de unde urmedia co listele nu sunt *formate* pene a nu se inchiai definitivu.

Totu aceia-si solutiune cata so se dé si in privintia etatii a allegetoriilor.

Termenulu enso nu se pote prelungi pene dupo resufflarea acelloru treiseptemāni si prin urmare verce otarire a tribunuleloru de districte seu a curtii de cassatiune nu pote profita acellui-a care a implinitu siese luni de domiciliu seu etatea legitima in naintea dării otaririi déra in urma acelloru trei septemāni rezervate pentru re-chiamatiuni.

5. So nu fia isbitu de ver-ua necapacitate. Necapacitătile sunt prevediute in art. 4, art. 23-27 a legii; elle sunt seu perpetue seu timpurarie. Timpurarie sunt celle prevedinte in art. 4 I-IV si in art.

23-27; éra, aceia prevedinte in art. 4 V este perpetua si isbitulu nu pote scapà de ia decot numai in urma reabilitatiunii (v. proc. C. pen. vech. art. 299: va da inapoi tote drepturile si titlurile ce i se luasse).

De vomu alatura art 4 II allu proiectului cu art 27, 1. allu legii comunali, vomu gassi ua mica deosebire in redactiune. Cellu d'anteiu dechiara ne-capabili d'a fi allegetori pre aceia cari aterne de unu stapenu de la care primescu simbria; cellu d'allu do- uilea, pre servitorii carii primescu simbria. Espressi- unea art. 4 allu legii electorali este mai larga, mai cuprindietoria, coci pe lunga servitori, adeco omenii carii servescu in casa seu dé dreptulu persona sta- penului, mai cuprinde pe veri-cine aterna de altu si primesce simbria de la ellu, si a nume pre toti ba- ietii de magazine si pre toti aceia cari au ua functi- ne mai mare seu mai mica in casele negutiatoresci, de la copistu si pene la secretariu si cassierin. Este adevveratu, co allegerea deputatiloru este unu actu d'ua mai mare importantia decot a membriloru con- silieloru comunali, si co din acestu puntu de ve- dere se pote justifica ua mai mare rigore in condi- tiunele capacitatii allegetoriiloru. Cu tote acestea nu credemu co a fostu in spiritulu redactoriului projec- tului d'a esclude pre nisce barbati cari de multe ori pe lunga intelligintia posseda si ua instructiune care i aru pune in stare d'a se messura cu allegetorii privilegiati adeco cu acei ce n'au nevoia de nici unu censu.

Parerea nostre mai gassesse enco unu spri- jinu in art. 80, allu legii pentru organisarea jude-

catoresca care esclude pe *servitorii* cu simbria din
numarul juratiloru. Ori cum enso acesta remane unu
puntu de lamuritu la desbatterea proiectului.

Art. 5 V allu legii care aridica dreptulu d'a fi
allegetoriu acellora ce au fostu osenditi la pedepse
afflictive si infamanti, seu numai infamanti ni se pa-
re co trebue largitu multu. Nu cunnoscemu enco le-
gea penale cea noua ca so putemu sci deco lista
delicteloru ce se pedepsescu cu pedepse afflictive si
infamanti seu numai infamanti cuprinde pre tote acelea ce
urmédiã so aridice dreptulũ de votu; nu o credemũ
enso asia de aspra incot so suppuna la pedepse
afflictive seũ infamanti differite delicte cari cata ne-
aperatu so escludia din dreptulu de alegãtoriu, pre-
cum sunt buna-ora acelle-a prevediute in art. 80 f
din legea pentru organisarea judecãtoréscã, falsifi-
care, spargere de peceti si sustragere de acte de-
puse in locuri publice, furtiãigu, incellaciune, abu-
su de incredere, attentatu la bunele morie. Asse-
semine urmédiã a se regula starea contumaciloru,
a celloru ce se afla sub mandata de arrestu seu de
punere, a accusatiloru, si despre partea nostra, amu
propune so se ia dreptulu, cellu pucinu pe timp
marginitu celloru cadiuti in delictele prevediute in
art. 205-207, 274 si 276 din codicele penale cellu
vechiu.

b. So fiã inscrisi in lista allegãtoriloru. Inscrierea
este *condițiunea essercitiului actuale a dreptului d'a
vota*; calitatea de Romanu, etatea, censulu, domici-
liulu condițiunedia dreptulu chiaru a alegetoriului,
inscrierea este relativa numai la essercitiulu direp-
tului; de aci decurge ua differintia practica forte im-

portante. deco unu cetatiannu in momentulu cându se inchaie listele nu impreuna calitatile de la cari depinde ensu-si direptulu d'a fi allegetoriu, remâne esclusu de și póte mai târđiu a capetatu direptulu ce i lipsia, listele nu se mai potu rectifica pentru acestu motivu. Érá deco administrațiunea n'a ins-crisu pre unu allegėtoriu pentru unu cuvėntu óre-care, și allegėtoriuulu s'a pornitu in judecata in termenele legiuite (v. art. 6 și 7) sentința ce se va da or-cāndu in urma inchiāierii listeloru are virtutea d'a le modifica, pentru-co catu sofia rectificate com-form cu dispositivu-i.

Pentru allegătorii directi.

Sunt allegătorii directi toți Români născuți séu avându naturalisațiunea cea mare cari impreuna următoriele condițiuni:

1. A avé etatea de 25 anni impliniți;

2. A plăti uă contribuțiune directă de patru galbeni, fie in sate. fie in orașie: Art. 3 allu proiectulū care prescrie acéstă contribuțiune, * nu lamuresce ca art. 22 c din legea comuneloru care este norma și a censului eletorales pentru allegătorii primarii, deco contribuțiunea de patru galbeni are so fie respunsa cotre Statu, seu deco se tine in séma si cotitătile platite cotre comuna. Dreptulu de allegătoriu este unu dreptū *politicu*, adeco. dupo definitiunea ce a datu unu jurisconsultu francesu(1) „direptulu de a concurge. in numele societătii, spre „formarea seu la essercitiulu unei puteri publice,“ cu alte cuvinte este privitoriu la statu considerata ca totu, éra nu la uă fractiune a Statulū. Și deco s'a gassitu cu calle a se cere unu censu consistendu in contributiuni *cotre Statu* de la allegătorii comuneloru si de la cei primarii, co atot mai multu cata ca și censulu allegătoriiiloru directi so custé érá-si in contributiuni cotre Statu: singura differentia intre ei și cei primarii este in *quantum*, nu in *quale*. Cu tóte acestea, pentru-ca so nu se isce contestatiuni in

---

(1) Laferrière, droit public et administratif, t. 1 p. 76.

applicatiune, e bine ca so se lamurésca și acestu punctu in redactiunea definitiva.

Cea dupo urmă alinea a art. 3 da dreptulu de allegetoriu directu *capacitatiloru* fără conditiunea censului. In acésta privintia vomu face bagarea de sema co dispuseciunea proiectului este cam esclusiva; ia nu da dreapta professoriiloru privati si capiloru de institutiuni chiaru de aru fi recunoscuti de guvernul si cu tote acestea recunosce dreptulu institutoriiloru primarii, acesta ni se pare ua contradicțiune. Cu acesta ocasiune vomu observa enco, co redactiunea finalului acestui articlu pote da nascere la ua neintiellegere: aru crede cine-va co institutorii primarii, ca si fuuctiunnarii civili si militarii, atunci numai sunt allegetorii directi for'a justifica plata unei contributiuni, candu primescu ua pensiune de 3000 lei cellu pucinu, ceia ce i aru esclude in totu timpul functiunii loru, fiindu-co pensiunea presupune co sunt retrasi din servitiu. Noi credemu enco co acesta n'a fostu intentiunea Ministrului de interue candu a presintatu proiectulu.

3. So scie a ceti si a scrie.

4. A nu fi suppusu la ver-ua necapacitate. Necapacitatile sunt acellea-si ca si pentru allegetorii primarii.

5. A fi inscrisu in lista allegetoriiloru directi conform art. 5 si urmatoriele.

Conditiunea domiciliului nu se cere de la allegetorii directi; cellu pucinu nu se cere ua continnitate de domiciliu, coci totu omulu care nu e foranoi unu capetiiu are unu domiciliu; art. 5 illu presupune chiaru pentru-co dispune ca listele provi-

sorie so se afisiedie in fia-care ccmuna, si neapperratu nu se va publica in fia-care communa decot numai lista'allegetoriloru, primarii seu directi, ai com-munei.

Aci vomu aridica cestiunea d'a sci deco se cere de la allegetorii, fia primarii, fia directi, a justifica domiciliu seu de este de ajunsu a si avé numai resiedintia in communa in cari'si es-sercitedia direptulu. Ieu credū, co resiedintia e de ajunsū. Motivulū principale pentru care se cere unū domiciliū politicū este cunnosciñtia impregiurāriloru loceli si a omenilorū, si acesta cunnosciñtia se pote capeta numai pr'in resiedintia si fora ajutoriulu domiciliuluī, precum si vice versa domiciliulū fora re-siedintia nu e de ajunsū spre a o procura. Proba co acesta este intiellesulū proiectului o găssinū in art. 10 care da facultatea allegetoriiloru d'a si muta domiciliulu politicū neapperatū for'ai obliga totū de ua data so 'si scembe si domiciliulu reale. Totū-si enso e bine so se otaresca si acesta cestiune legisla-tive ca so se precurme ver-ce contestatiune.

Despre fermarea listelor

Listele allegetorilor și a celorlora se au însușirile cerute spre a fi allegetorii directi se pregătescu pe fie-care anu pr'in îngrijirea administratiunii pe basea ultimelor rului de contribuțiuni.

Direptulu allegetoriloru fiindu întemeiatu pe censul electoral, urmedia ca administratiunea so ia dreptu base rolurile de contribuțiuni pentru formarea listelor; Dera pe lunga acei inscriși in rului cata so mai adauge si capacitatile potrivit cu art. 3.

Listele se pregătescu de către administratiune, adeco dupo a nostra parere de cotre primarii comunelor. Acesta resulta mai anteu d'in dispuseciunea art. 6 care riguledia recursul înainte Prefectului, unu recursu care neapperatu se face de la ua autoritaae mai mica la una mai mare; deco pregătirea listelor aru fi statu in competența Prefectilor plangerile părților la ensu-si prefectii n'aru fi fostu calificate de rechiamatiuni. Apoi, in legile franceze cari au servitu de norma proiectului totu asia este, și in fine avemu unu testu legislativu care ne vine in ajutoriu, art. 28 d'in legea comunale, care dispune co listele allegetoriloru se pregătescu pe fie-care anu de cotre Primarii comunelor, acestu testu este d'ua mare valoare pentru resolvarea cestiunii noastre, fiindu-co listele allegetoriloru comunali sunt totu

acella-și ca și alle allegătoriloru primarii cu excepțiunea numai prevedinta in art. 2 *in fine*.

Asia d'ără primariulu face listele provisorie și le afisiedia in cea d'anteiu dumineca a lunii Ianuariu in communa sea.

Deco Primariulu fiă-căriia commune este seu nu dettoriu so innainteție Prefectului copia dupo lista provisoria si in ce termenu, acesta nu e prevedintu in projectu. Neapperatu co administratiunea superiore va cere assemine sciinția și trebue so se otă-réscă termenulu.

De la ziua affișării și pêne in trei septemâni părțile indirituite potu rechiana la Prefectu. Ellu otaresce assupra tutoru rechiamatiuniloru, ivite, apoi inchiaie listele definitivu și le publica negreșitu pe ne la cea d'anteiu duminica a lunei Fevruariu.

Cine are dreptulu a rechiana? Art. 7 respunde: ver-ce persona admissa in listele electorali pote rechiana inscrierea seu stergerea or-cărui individu omissu, seu nedreptu inscisu in lista cellegiului din care ellu ensu-si face parte; acesta dispuseciune este reprodusu diu art. 30 a legii communalii. Pe amendou aceste article cata so le interpretămu estensivu érá nu restrictivu. Prin urmare, nu numai cei inscisi in liste au dreptulu a rechiana inscrierea seu stergerea unei a treia persone; ci ensu-si persona omisa are aceste dreptu. Altu-feliu aru depinde de buna voia a administratiunii si a personeloru inscise, ca so cera și so operedie inscrierea unui individu netrecutu in lista. Uă assemine dispuseciune se afla si in decretulu organicu din 1852 allu Franciei; totu dupo acellu decretu enso ver-ce

allegatoriū omissu are dreptulu a rechiamā la Primariu in timpulu revisiunii, si apoi acellu--si dreptu se concede tutoru allegatoriiloru dupo publicare; la noi, atot dupo legea comuneloru cot si dupo proiectulu legii electorali, nu se scie cāndu se alcatuiescu listele de cotre Primariu, ca so pota cei in dreptu so rechiamē, se scie numai diua candu au a fi affisiate. De nu vomu recunosce dreptulu de rechiamatiune ver-cārri-a persone omisse nemiđlocitu de allu celloru inscrisi, universalitea votulū pote intr'uā impregiurare data so devina cu totulu illusoria.

Totu allegatoriulu inscrisu este in dreptu a rechiamā inscrierea seu stergerea in lista collegiului din care ellu ensu-si face parte. Dupo art. 9, administratiunea (adeco érá-si Primariulu) imparte communele mai impoporate in cercuscriptiuni electorali de cote 100 allegatorii primarii. D'in combinatiunea acestoru doue dispuseciuni pote nasce intrebarea, deco totu allegatoriulu inscrisu pote rechiamā fora deosebire de cercuscriptiune, seu deco fiā-care pote essercita acestu dreptu numai in ocolulu cercuscriptiunii selle. Ieu credu co ver-ce allegatoriu inscrisu este in dreptu a reehiamā pentru totu collegiulu fora deossebire de cercuscriptune. Lista allegatoriiloru este una pentru tota communa; allegatoriulu are dreptulu in intrega communa pentru-co ia este unimea administrativa: impertirea in cercuscriptiuni electorali este numai ua operatiune administrativa avendu dreptu scopu inlesnirea votarii; ia se pote modifica de la unu annu la altu, si nu putemu concede administratiunii facultatea d'a scemba dupo

placu-i loculu in care avemu so ne essercitamu di-repturile nostre. Articululu 30 din legea comunelor este esplicitu in acesta privintia si dice: „or-ce persona admissa in listele ellectorali pote re-chiama inscrierea seu stergerea or-cărui individu omissu seu nedireptu inscrisu in *lista allegetoriloru communei* din care ellu ensu-si face parte.“ Din punctulu de vedere allu allegeriloru, legea comunale este complementulu interpretativu a legii electorali si de aceia in cestiunea de facia nu ne indouimu a recunosce allegetoriloru direptulu de rechiamatiune pentru totu ocolulu comunii fia-cărui-a.

Candu unu allegetoriu cere stergerea unni individu inscrisu, noi credemu co acestu din urma trebuie so fia insciintiatu, ca so potă a'si propune indireptările selle; altu-feliu s'aru deschide callea abuseriloru.

Rechiamatiunile sunt adressate Prefectului in termenulu prevediutu de trei septemâni de la diua afisiării; ellu otaresce assupre-le inchiâie listele definitivu si le publica negresitu pene la cea d'anteiu duminica a lunei Fevruariu; asià prescrie art. 6. De vomu allatura acesta dispuseciune cu a art. 29 din legea comunelor, care prevede unu casu identicu vomu vedé co art. 6 dà nascere lu doue cestiuni din care una este pré grava.

1. Rechiamatiunile adressa-se-voru, in comunele rurali, dé direptulu Prefectului seu sub-prefectului ca acesta so le innaintedie Prefectului? Cellu dupo urma modu de procedere este mai inlesniciosu si mai conform cu rigulele ierarchiei administrative.

2. Prefactulū otări-va assupra rechiamatiuniloru

ivite singurū seū cu asistenția comitetulī prmaninte?
Art. 29 din legea comunelor vorbesce de unū consiliū permaninte; enso legea consilielorū judetiane, in art. 4, 80 ss. i a datū numirea de *comitetū*. Acestū comitetū este represintantele consiliulū tinutale in intervallulū sessiunilorū, de unde urmedia co atributiunile-ī sunt mǎrginite in cerculū interesselorū, județului, și co afora de aceste-a nu s'arū puté occupà cu alte materie decot numai pe temeiu de unū capū de lege. Acum aste invederatū co pe de unā parte contestatiunile privitorie la dreptulū de allegătoriū, mai cu sema de allegătoriū de deputati, se afla pe de assupra interesselorū restranse a fiă-ca-rui-a județiū, și pe de alta parte, proiectulū legiī electoralī nu dă comitetulū competintia in materie electoralī ca legea comunelorū. Este adeveratū co art. 88 allū legiī consilielorū județiane dispune, co comitetulū, in intervalulu precum și in timpulū sessiunilorū in dillele libere, va delibera „assupre or-ce „privesce administrarea dilnica a interesselorū esclusivū localī a județului, precum și modulū essecutării acellorū legī, cari chiama intervenirea comitetulū. De aci enso nu se pote nici de cum inferri dreptulū comitetulū d'a se amestica in contestatiunile electotalī; fiindū-co ensu-și acestū articlu i marginesce atributiunile in cerculū mai sus-enunțiatū allū interesselorū judetiane. Asia dera de nu se va modifica dispuseciunea art. 6 remăne Prefectulū singurū in dreptū a otări assupra rechiamatiunilorū ivite in privinția listelorū electoralī.

Prefectulū dupo ce va otări cata negreșitū să

publice listele pene la cea d'ânteiū Duminica a lunef Fevruariū.

D'aci innainte se deschide unū altū termeuū de „trei septemâni in care ne multiumitiū vorū putē „appellà in contra otârîrilor Prefectului la tribunalul districtului. Tribunalele civili aū doue felieri de competintia in materia electorale. Elle judica ca tribunalū appellativu otaririle Prefectilorū și dupo art. 18 judeca ca anteia si ultima instanția contestatiunilo privitorie la capacitatetea electorale.

Ca tribunalū appellativū tribunalulū districtulai nu pote judeca de dreptulū ua contestatiune assupra cării-a nu s'a pronunțiatū prefectu-lū. Pr'in urmare deco rechiamantele nu s'a arrettatū la Prefectura la termenulū otaritū, seū deco Prefectulū sub ver-ce motivū n'a voitū seū n'a pututū so otaresca assupre rechiamatiunii, tribunalulu nu mai pote judeca chiarū candū n'arū fi trecutū enco termenulū de rechiamatiuni. Cocī art, 7 dice co nemulțiamișii vorū *appellà* in contra *otaririlorū* Prefectului; cata dera so fia mai anteiū o otarire și apoi so vina appellulū (v. Dufour, droit administr. t. V. No 177). Deco lipsa otaririi vine d'in refusulū Prefectului, cellū in dreptū pote so'lū constrânga pe callea hierarchica administrativa so și implinesca dettoria, dera nu pote rechiamata de dreptū la tribunalulū districtului.

Candū tribunalulū este chiatatū a judecà uā contestatiune privitorie la capacitatea electorale, solutiunea este cu totul contraria, aceste contestatiuni mergū de dreptū la tribunalulu competente, și prefectulū cata so și amâna otarirea penē va iesi sentinția judecatorasca deco contestatiunea se va ivi ca

ua cestiuine préjudiciála. — In acesta calitate arú disu co tribunalulú judeca ca antea si ultima instea-
 ția; acesta resulta d'in art. 18 care dupo ce dispune
 co contestatiunile de acestú felú sunt de competen-
 ția tribunalului adauge co in casú de cassare a o-
 tării sunt de competenția tribunalului insemnatú de
 Curtea de cassatiune, de unde urmedia co Curtea
 cassedia déra nu judeca in fondu ceia ce e conforme
 si cu principiulú asiediatú in art. 38 a legii Curtii
 de cassatiune. Pr'in urmare proiectulú legii electo-
 rali modifica art. 40 a acei-a-si legi care remáne cu
 tote aceste-a applicabile la allegerile municipali, fi-
 indu-co art. 30 a legii consilieloru comunali nu
 deslusesce ca art. 8 a proiectului. Dispuseciunile
 proiectului se applica si la allegerile ce se facu pen-
 tru consilie judetiane potrivit cu art. 7 a legii res-
 pective. D'in celle espuse se invederedia, co Curtea
 de cassatiune intervine cu deosebita competintia in
 contestatiunile ivite d'in aceste feliurite allegeri. Nu
 putemu so scimu deco aceste variatiuni au fostu inten-
 tiunnali; cu tote acestea vedemu co legivitoriulu s'a
 adoperatu a pune uniformitatea in differitele allegeri
 politice si de acei-a credemu co dispuseciune a art. 18
 urnedia a se schemba.

Decretulu d'in 2 Fevruariu 1852 care a or-
 ganisatu allegerile in Francia, a dispensatu recursu-
 rile privitorie la materie electorali de cercetarea
 ámbeloru secțiunii a rechiamatiuniloru și a cellei ci-
 villi; cea d'antein singura cercetedia ș otaresce. La
 noi; nici in legea comuneloru nici in proiectulu
 legii electorali nu se vede ver-úa atare dispuseciune
 și p'in urmare și aceste recursuri voru trece mai

anteiu pr'in purgatoriuu sectionii rechiamtiuniloru pene a nu veni la sectiunea civile.

So cercetamu acumu cari sunt contestatiunile de competintia prefectului, si cari suntacelle-a ce intra dé dreptulu in atributiunile tribunalului de districtu.

Art. 22 allu decretului mai sus citatu reserva Tribunaleloru civili contestatiunile privitorie la *status* și jurisprudentia francesă a intiellesu pr'intr'acesta pre celle relative la majoritatea și la natiunalitatea allegatoriiloru și la starea loru de falliti nereabilitati. Determinarea casuriloru dupo proiectulu legii nostre este mai anevoie; coci pre de ua parte art. 6 dice intr'unu modu generale co rechiamatiunile se voru adresa prefectului și pre de alta, art. 18 reserva tribunaleloru competinti contestatiunile privitorie la capacitatea electorale. Dér'apoi deco tote aceste contestatiuni sunt de competintia tribunalului, ce rechiamattuni mai remânu pentru Prefectu?

Capacitatea allegatoriiloru directi se constituiesce, dupo cum amu vediutu de urmatoriele eleminte: 1 de natiunalitate 2 de majorennitate 3 de censu 4 de domiciliu 5 lipsea ver-cării-a necapacități 6 de inscrierea in listele allegatoriiloru ca ua conditiune a essercitiului; capacitatea allegatoriiloru directi cuprinde acelle a-și eleminte mai puçinu domiciliulu și plus conditiunea d'a sci a ceti si a scie.

D'in aceste conditiuni so departamu mai anteu inscrierea fiindu-co ia este tintă a ver-cării-a contestatiuni electorali, si cestiunea d'a sci deco unu allegatoriu scie a ceti si a scie, pentru-co acesta fiindu ua simpla cestiune de faptu este eviđinte co

pote fi lassata fora nici unu inconveniinte la appreciatiunea administratiunii.

D'in celle-l-alte conditiuni nationalitatea intra fora indouieia in dominiulu judecatorieloru, pentru co de multe ori pote implica cestiuni de dreptu destulu de grelle. -- Majorennitatea, credemu, co n'are nevoia a fi cercetata de tribunalele judecatoresci decot numai in casulu cându aru fi complicata cu ua cestiune criminale de plasmuire seu de desfiintiare a actelorū stării civili. — Censula cata so remàna in atributiunile administratiunii, pentru-co este inte-meiatu pe contributiune éru nu pe venitu. — Cestiunea domiciliului urmedia so fia desbattuta innaintea tribunalului cu atot mai multu cu cot noþiunea ensu-si a domiciliului si conditiunile-i constitutive nu suntu determinate de lege. — Éra d'in necapacitatile prevediute in art. 4 celle insemnate cu I, II, și IV. sunt de competintia tribunalului; cell-l-alte de a prefectului, precum assemine si acelle-a ce decurgu d'in condemnaþiuni pronuntiate potrivit cu art. 26 si 27 a proiectului, fiindu-co pentru constatarea loru este de ajunsu producerea sentintiei respective. Norma distinctiunii dupo noi este chiaru distinctiunea intre cestiunile de dreptu si celle de faptu.

Listele ua data redactafe dupo indeplinirea formalitatiloru de mai sus devinu definitive de la 1 „Martie si pentru totu cursulu annului pene la urmatoriulu 1 Martie.“ (art. 31 allu legii comuneloru). acellu articlu a prochiamatu *permanintia* listeloru electorali privitorie la allegerile municipali; acellea ce privescu la allegera deputatiloru si a membri-

loru consilieloru judetianu sunt si elle permanenti? acesta este probabile; coci pre de ua parte art. 5 a proiectului determina epoca ua dată pre annu cându au a se forma listele, și pre de alta, art. 20 care prevede casurile de allegere straordinaria prescrie unu terminu destulu de scurtu pentru convocarea collegiului electorale respectivu, dice numai eo collegiulu se va convoca fora a a-minti de ua noua formare a listeloru. In fine, art. 11 dispune, eo allegetorii directi au a se numi d'in nou de cote ori se voru convoca collegiele pentru allegerile generali seu partiali a deputatiloru. De n'aru fi listele permanenti, deco s'aru preface la fia-care noua allegere, dispuseciunea art. 11 se intiellegea de sine; pr'in urmare citatulu articlu presupune permanentia.

Modulu allegeriloru.

„Collegiele allegetoriloru se convoca de cotra puterea essecutiva cu trei septemàni cellu pucinu innaintea dillei otarite pentru allegeria deputatiloru „(art. 14).“

Acestu termenu de trei septemàni este datu atot pentru allegeria allegetoriloru directi cot si pentru a deputatiloru; acesta se invederediã de aci so proiectulu nu dà nici unu altu termenu pentru numirea allegetoriiloru directi, si d'in allatararea art. 14 cu cellu urmatoriu care vorbesce de amendone allegerile, precum assemine si d'in art. 9 care numesce collegie si ens'a-si adunarea allegetoriiloru primarii

I. Numirea allegetoriiloru directi.

Ia se face de cotre allegetorii primarii prin votu pe facia (art. 15) estu feliu incot 50—100 allegetorii so allega totu de una cote unu directu (art. 9). Pentru acestu sfersitu communile celle mai impoporate se voru imperti de cotre administratiune in sectiuni seu cercuscriptiuni correspundietorie cu arrettatulu numèru de allegetorii, érà celle ce voru avé mai puçinu de 50 allegetorii voru fi intrunite cu cea mai approprieta spre a forma cu ia unu singuru collegiu.

Proiectulu nu determina localulu, seu localele unde au a se face allegerile; si de nu se va otări in proiectulu difinitivu, va remané ca administrațiunea so faca acesta arrettare la fia-carè allegere.

„Allegatorii directi se numescu din nou de cote ori
„se voru convoca collegiele pentru allegeri generali
seu partiali a deputatiloru“ (art. 10). Acesta dis-
pusesiune care, dupo cum amu disu, presupune per-
manintia listelor, scrissu pentru ca so dé allegatori-
loru primarii occasiune de a numi pre barbatii cari
le represinta actualea a loru opiniune de cote ori
sunt chiamati a face uă allegere. Cu chipulu aces-
ta s'a departatu objectiunea ce s'a facutu collegie-
loru permanenti, co nu sunt espressiune voiintiei si
dorintiei actuali a allegatoriiloru.

II. Numirea deputatiloru.

„Toti allegatorii directi ai districtului se intru-
„nescu intr'unu singuru collegiu la resiedintia Pre-
„fecturei. Collegiele acestoru allegatorii, ce aru tre-
„ce peste trei-sute allegatorii se voru sub-imperti de
„cotre Prefectū in sectiuni, din cari fie-care nu po-
„te cuprinde mai puçinu de 200 allegatorii si se
„formedia de cotre tramissii comuniloru celloru
„mai vecine una de alta. Se va insemna fia-cării-a
„sectiuni unu localu ossebitu si fia cării-a unu nu-
„meru de ordine. Cea d'anteiu este pururea asedia-
„ta in casa municipale.

„Fia-care sectiune conlucredia dé dreptulu la
„numirea deputatiloru pe care collegiulu intregu ur-
„media a i allege (art 12).

„Allegerea deputatiloru se face prin scrutinu
„secretu (art. 15).“

Asia déra toti allegatorii directi ai fia-cării
districtu formedia unu singuru collegiu care allege
pre toti deputatii districtului. Numirea déra a de-
putatiloru se face cum se dice prin *scrutinu de lista*

si acesta, dupo economia proiectului, n'are nici unu inconveniinte, fiindu-co allegetorii directi voru puté totu déuna a se intiellege intre ei ca so puna pe lista numerulu candidatilor cadiutu districtului.

Din alinea a 2^a din art. 12 se invederedia co toti deputatii d'intr'unu districtu sunt represintatii ai intregului districtu chiaru si cându allegerea se face in sectiuni.

Dupo art. 17 nimeni nu va fi allesu la anteiulu scrutinu de nu va intruni majoritatea assoluta a voturilor esprese si valabili; la allu douile-a scrutinu este de ajjunsu majoritatea relativa. La dispu seciunea acestui articlu credemu co aru fi de lipse-so se otareasca unu minimum, uă atota parte a voturilor inscrise, coci altu-feliu se pote intemplà ca 20 allegetorii primarii so allega unu directu si 5 directi pre unu deputatu.

Condițiuni de eligibilitate.

Pentru ca să fie cine-va ales deputat trebuie să îndeplinească următoarele condițiuni (art. 8):

1. A fi Român sau să fi dobândit naturalizarea cea mare;
2. A avea dreptul de alegător în vreo comună urbană sau rurală;
3. A avea vârsta de 30 ani împliniți;
4. A ști să scrie.

Vor îndeplini aceste condițiuni și pot fi aleși deputați în toată România fără deosebire. Nici un cens, nici o restricție de domiciliu nu va împiedica pe Români să se aleagă reprezentanți precum și vor merita să fie decorați cu frumosul titlu de deputați la următoarea adunare a României. Cu chipul acestor va adunarea adevărată națională, va adunarea care va realiza votul cuprins în articolul 46 al Convenției, va camera de reprezentanți legală pentru care se va sprijini pe voința întregii națiuni.

„Mandatul de deputat este necompatibil cu funcțiile de membri ai Curții de Cassație, de procuror pe lângă Curți și tribunale, de directori și capi de secție la diferite Ministerii și Prefecturi, de Prefect și de sub-prefect, de cap și de comisar de poliție precum și de militar în serviciu activ.

„Presedintele si membrii tribunaleloru nu potu „fi allesi deputati in districtulu jurisdistiani loru. (art 21.)

Projectulu guvernului n'a propusu ua necompatibilitate assolute intre mandatulu deputatului si ver-ce functiune publica salariata precum acesta se prevede in art. 29 allu decretului organicu a Franciei d'in 2 februaru 1852 si in art. 44 allu constitutiunii d'in 14 Ianuaru in privintia Ministriloru. Projectulu a facutu pré bine co n'a edictatu ua necompatibilitate assolutu pentru-co in adeveru nu e nici unu cuventu ca so fia departatu de adunantia ver-ce functiunnariu publicu. Nu ne sunt necunnoscute obiectiunile ce s'au propusu contra admissibilitatii funtiunnarii-loru. Celle mai seriose au fostu urmatoriele trei anteiu, s'a disu co guvernulu va influintia allegerile pentru ca so se allega cot se va puté mai multi functiunnarii; cu alte cuvinte, primulu inconveniinte va fi falsificarea allegeriloru. Acesta temere este chimirica: de va voi guvernulu se essercitedie ua presiune illegale assupre allegeriloru in favorea functiunnaiiloru, neapperatu co o va face pentru ca so aiba in camera unu mai mare numeru de deputati devotati, pentru ca se i fia camera mai suppusu. Ei bine, d'in acestu puntu de vedere guvernulu va patrona candidatura a ver-càruia i va fi devotatu fia functiunnariu seu nu; si proba co nu numai intre functiunnarii gassesse unu Guvesniu organe suppuse voi-intii selle este ua camera d'in celle mai renumite alle pamentului in care abia s'a gassitu ua pleiada de barbati independinti.

Allu douile-a cuventu care decurge d'in cella de

mai sus este docilitatea unei camere impennate cu omenii guvernului, cuventu peremptoriu deco ua assemine docilitate nu s'aru intempina decot numai in camerele unde sunt primiti functiunnarii publici. Unu publicistu francesu dice cu mare direptate: independintia este unu lucru pretiosu, dera nu se pote era impacà cu functiunile publice? D'in contra, n'a demustratu speriintia, co proprietarii cei mari n'au avutu nici mai multa demnitate, nici mai multu caracteriu decot functiunnarii? Cot so dica cine-va, sciintia, intelliginția si moralitatea concurgu spre a face pre omu independinte, si aru fi ua nedireptate deco n'amu recunnosce co aceste calități se intempina adessea la funtiunnarii publici(1)

In fine, se pote objecta co camera are si acesta attributiune, d'a controla faptele Guverniului, prin respunsulu la adresa tronului, prin acordarea budgetului; prin voturile de neincredere cu cari din nenorocire s'a facutu de multe ori celle mai mari abusuri. apoi, deco acesta e asia, ratiunea nu pote admite ca unu functiunariu care face parte din Guverniu so controledie Guverniulu, adeco pre sine seu pre superioriulu, or pre collegulu, or pre subalternulu seu. Cea de facia objectiune intra in categoria celci precedenti si i se pote respunde totu ca si acei-a. Unu impiegatu nu siede pe scaulu adunării iu acesta calitate, ci ca represintante allu natiunii, si in acesta dupo urma a sea calitate cata so se desbrace de or-ce spiritu de hierachia si de suppunere obligata. Și acesta objectiune se resolve

in cestiunea independintiei votului si nu e in realitate ua objectiune nona.

Ossébitu de acesta, ver-ce objectiune cade innainte-a distinctiunii facuta chiaru de projectu. Si in adeveru, din enumerarea articolului 21 se vede co intentiunea Guverniului a fostu d'a departa pre acei functinnarii cari depindu de direptu de puterea essecutiva.

Alinea a III-a a art. 21 cuprinde ua dispuseciune forte direpta si forte intiellepte. „Deputatulu care „aru primi ua functiune publica salariate, seu ua innaintare, se socotesce demissionatu si suppassu re„allegerii mai innainte d'a mai puté essercita mandatulu seu.“ Candu Guverniulu aru conferri ua functiune unui deputatu seu candu 'lu aru innainta, aru puté acesta si fia privitu ca unu mediu de presiune morale assupre deputatului. In faciã unei assemire impregiurări allegetorii urmedia so 'si dé votulu d'in nou ca so arrétta co deputatulu numitu in functiune seu innaintatu mai are enco increderea politica a committintiloru sei.

Cuventulu de functiune publica are doue intiellesuri, unulu restrànsu, strictu si insemna ua particea din puterea statului delegata unui cetianu care pr'intr'acesta devine functiunariu publicu (*stristo sensu*), cel-l-altu e mai largu si arretta ver-ce professiune essercitata sub preveghegerea statului si retribuita din tesauru. In acestu dupo urma sensu invetiatorii de ver-ce gradu, membrii clerului(1) di-

---

(1) In privintia invetiatoriiloru si a clerului cata so osservamu co urmedia so fia priviti ca functiunnarii in sensulu stic-

rectorii fabriciloru si a asiediemintelorū publice de esseuplu a spitaluriloru, bancilorū, sunt functiunarii publici si de voru primi salarie, sunt functiunarii publici salariati, si in acesta calitate cadu in categoria deputatiloru suppusi reallegerii potrivitū art. 21. — Este de lipse retributiunea so fia platita din tesauru ca so se dé acestei din urma categoriei de functiunnari caracteriulu de functiunnarii publici? Acesta pute fi ua condițiune necessaria candu va fi vorba a determina natura unei functiunnari d'intr'unu altu puntu de nedere.

Din puntulu de vedere allu necessitâti d'a fi realesu unu deputatu care a primitu ua functiune in timpulu legislaturei selle, provenentia baniloru salariulu este indiferinte: este de ajunsu ca functiunea so fia salariata pentru ca deputatulu so fia isbitu de prescriptiunea legii:

Totu acei-a-si solutiune vomu da si in privintia generalitâti seu a specialitâti atributiuniloru functiunnariulu atot *ratione materiae* cot si *ratione loci*. Prin urmare de va fi functiunea primita comunale, tinutale reu a statulu, acesta e totu una din puntulu de vedere allu reallegerii.

Funciunnarii palatiulu cari suut insarcinati cu unu servitiu particulariu pe lunga persona Domnito-

---

tu dupo acea sistema politica care dà statulu dreptulu si i impune dettoria d'a ingriji de interesele morali si spirituali a natiunii. Noi amu combattutu acesta ideia (v. Revista Romana, an. 1862 p. 613) si de aceia n'amu pussu pre cleru si pre inventorii in rendulu functiunnariiloru publici *stricto sensu*.

riului nefiindu funcționarii publici nu sunt cuprinși în categoria prevădută în art. 21.

La necompatibilitățile specificate prin acest articol 21 căta să mai adăugem și pe aceia prevădută în art. 13 a legii curții de conturi: membrii și Procurorul de lungă via nu pot fi deputați.

Operatiunile votului si politia adunarilor

Acesta materia este regulata prin art. 16 a proiectului.

Ua dispuseciune pré liberale si de lauda este aceia care dà ensu-si allegetoriiluru direptulu d'a numi din *sinulu lor* pre presiedintii, secretarii si scrutatorii collegiurilor. Prohibitunea d'a se occupà cu ver-ce materia straina cotre allepere este ua simpla messura de politia si de buna ordine.

Dispuseciunile art. 16 credemu co aru trebui so fia completate cu celle cuprinse din art. 40-47 din legea comuneloru.

Dispusecuni penali.

Articolele 23—30 prevedu differite delicta ce se potu committe in timpulu adunării collegieloru si penalitatea cadiuta celloru ce le voru committe; cercetarea acestoru delicta este de competintia tribunaleloru de repressiune.

Deco in urma unui assemine delictu s'a influinti-atu ore-cum ver-na allegere, acesta remane so o desbatta si so o lamuresca adunantia la verificarea mandatoru potrivit cu art. 18.

Art. 28. este pré importante si meritu a da ua prefecta^ogarantia despre sinceritatea allegeriloru.

Art. 29 care introduce prescriptiunea relativa la delictela saversite assupra aliegeriloru cata so fia bine intiellesu. Prescriptiunea de doue luni curge nu din momentulu de candu adunantia va recunosce sen va lepađa ua allegere. ci de la unu momentu anterioriu, de candu s'a prochiamatu resultatulu allegerii.

In fine, art. 31 prochiama immunitatea deputatoru in totu timpulu cot va tiné sessiunea; acesta immunitate enso nu se applica decot numai la arres-turi si la judecatile penali.

